

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus II. Argumentum. Tutor Rupilli Patroni, an possit amovere
Cappellanum ad nutum amovibilem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

net Cappellanum perpetuum non facit ejus successori ullam injuriam cum utatur jure suo; nec successor potest illum removere; *Rot. decis. 534. num. 36. par. 4. tom. 3.* & *decis. 49. num. 26. par. 19. recent.*

Nullatenus relevante, quod qualitas perpetuitatis in nominatione fuerit collata in tempus, à quo incipere non poterat, nempe post mortem primi Patroni, & sic de eo tempore, quoniam expiraverat suum jus, & apertum fuerat jus Patroni
 25 successoris. Quoniam nominatio respectu Patroni fuit pura, & simplex; Et licet respectu Cappellani fuit apposta, conditio perpetuitatis, dependentis ab arbitrio ejusdem Patroni, qui sibi reservavit facultatem illum removendi, tamen cum Cappellanus ab eo nunquam fuerit remotus, Patronus nominans dicitur noluisse uti dicta facultate, adeoque nominatio remansit perpetua, cum actus semper dicatur purus, licet per conditionem potuisset resolvi juxta *Paris. conf. 11. nu. 37. vol. 1. Surd. conf. 38. num. 24. tom. 1.* & bene eidem ferè verbis respondet *Rota in dicta Senogallien. Cappellania §. Minusque obstat coram Molines.*

ARGUMENTUM.

Tutor Pupilli Patroni an possit amovere Cappellanum ad nutum amovibilem.

SUMMARIUM.

- 1 Tutor potest ea omnia facere, quæ competere Pupillo si major esset.
- 2 Actus factus à Tutore dicitur factus à Pupillo.
- 3 Tutor potest validè nominare, & præsentare.
- 4 Nominatio, & præsentatio Cappellani est de præcipuis juribus administrationis.
- 5 Tutor licet possit nominare, & præsentare Cappellanum ad nutum amovibilem, non tamen potest illum absque causa removere, secus ex causa, & num. 6. 10. 11. & 12. Et quæ sit ratio differentie. Vide num. 7. & 11.
- 8 Nominatio facta ad Cappellaniam plenam est nulla, & irrita.
- 9 Cappellanus amovibilis potest à Cappellania removeri.

12 Omisso celebrationis Missarum quando non provenit ex culpa Cappellani, non est causa sufficiens illum removendi.

CASUS I.

EX dictis in superiori Casu apparet Patronum posse removere Cappellanum à Cappellania, & alteri eam conferre, quando hæc ex lege fundationis est solum ad nutum amovibilis; In hujus sequelam, si contingat Patronum esse in ætate pupillari constitutum. Quæro an illius Tutor possit hoc idem explere, seu removere Cappellanum ad nutum amovibilem?

1 Affirmativè respondendum videtur; Tutor namque statim ac legitimè suscipit tutelam personæ, & bonorum Pupilli, dicitur Dominus rerum Pupilli, & habere plenitudinem potestatis, ac plenam administrationem eorundem bonorum, & posse facere omnia ea, quæ competere Pupillo si major esset. *Bald. conf. 376. n. 2. lib. 5. Roman. conf. 425. num. 1. Guttier. de tutel. & cur. cap. 1. num. 15. Gratian. discept. 830. num. 1. & discept. 919. num. 1. Palma nep. alleg. 32. num. 25. tom. 1. & alleg. 331. num. 9. tom. 4. Rot. decis. 586. n. 6. par. 4. tom. 3., & decis. 473. num. 2. par. 14. rec.* Unde cum Pupillus si major esset, posset removere absque causa Cappellanum à Cappellania ad nutum amovibili; sequitur, quod etiam ejus Tutor hoc idem
 2 explere valeat, ea ratione, quia hujusmodi remotio Cappellani facta à Tutore diceretur facta à Pupillo. *Grat. conf. 24. n. 4. lib. 1. Mascard. de probat. conclus. 38. nu. 2. tom. 1. Gutierrez de tutel. & cur. cap. 10. num. 2.*

3 Sic videmus, quod Tutor vigore ejusdem plenariæ administrationis, quam habet in bonis Pupilli Patroni potest validè nominare, & præsentare, ut dixi superius *Par. I. Can. V. Cas. XIX. num. 6.* quia Tutor datus universaliter Pupillo dicitur etiam Tutor in causa Jurispatronatus. *Tusch. conclus. jur. 431. num. 9. lit. T.* ergo etiam poterit validè removere sine causa nominatum, & præsentatum, si hoc jus removendi competere Pupillo Patrono, casu
 4 quo esset extra ætatem pupillarem; non minus enim videtur esse de præcipuis juribus administrationis remotio, quam sit nominatio, & deputatio Cappellani. *Rot. decis.*

decif. 455. num. 3. coram Duran. & dec. 104. num. 8. coram Priolo.

5 Verùm contrarium de jure cenfeo reſolvendum. Quoniam remotio Cappellani à Cappellania ad nutum amovibili abſque cauſa eſt actus inutilis, & minùs neceſſarius; cùm nulla utilitas afferatur Pupillo, ſi removeretur abſque cauſa Cappellanus; nec ullum præjudicium ei inferatur, ſi idem Cappellanus morigeratus, & punctualiter adimplens onera Cappellaniæ in ea continet; adeòque à Tutore expleri non potuerit. Cùm ratione ſui muneris ipſe ſolùm teneatur utilia facere, & inutilia prætermittere, ex *vulgatis juribus*, & ita expreſſè reſolutum fuit à Sac. Rota in *Romana Cappellania* 19. Aprilis 1709. §. *Siquidem cum ſeqq. coram bo. me. Caffarello* inferiùs legen.

6 Quidquid ſecus eſſet, ſi a deſſet cauſa removendi ex parte Cappellani, nimirum ſi iſte diſſiparet bona Cappellaniæ, aut hujus onera ex propria culpa non adimpleret, aut a deſſet cauſa ex parte Pupilli Patroni; ex. gr. ſi hic haberet conſanguineum pauperem; tunc ad ſublevandam hujus paupertatem, cenferem poſſe Tutorem remove Cappellanium extraneum, & Cappellaniam amovibilem, & laicalem illi conferre, dum intereſt Patroni Pupilli ſuos conſanguineos non mendicare, & eos gratificare. *Lambertin. de jurepat. lib. 1. par. 1. q. 9. art. 14. Amofaz. de cauſ. pii. lib. 3. cap. 1. num. 3.*

7 Non obſtat, quòd Tutor habeat plenariam adminiſtrationem bonorum Pupilli; hæc enim adminiſtratio debet per ipſum exerceri quoad utilia Pupillo, non verò quoad inutilia, & merè voluntaria, uti eſt actus remotionis Cappellani abſque cauſa; Minuſque adverſatur paritas deſumpta à nominatione, & præſentatione; diſparitas eſt manifeſta, ſiquidem nominatio, & præſentatio ad Beneficium, aut Cappellaniam vacantem, eſt actus utilis, & neceſſarius, aliàs intraret devolutio ad Superiorem, ſi Tutor intrà terminum juris non præſentaret, & præjudicaretur Pupillo; Remotio autem Cappellani à Cappellania ad nutum amovibili eſt actus inutilis, & voluntarius; Unde non mirum ſi vacante Cappellania valeat Tutor præſentare Cappellanium; non verò illum ad nutum, & abſque cauſa remove, ut be-

Pars II.

ne reſpondet Rota in *diſta Romana Cappellania* §. *Non relevante*.

R. P. D. C A F F A R E L L O.

Romana Cappellaniæ.

Veneris 19. Aprilis 1709.

V Acante per obitum Franciſci Azzolini altera ex tribus Cappellaniis ad nutum amovibilibus, quas clar. me. Cardinalis Decius Azzolinus, juxta piam diſpoſitionem glorioſæ in ævum memoriæ Alexandræ Svecorum Regiæ, cujus fuit hæres, in ſupremo ſuæ voluntatis elogio erigi mandaverat in Baſilica S. Petri cum reſervatione Jurispatronatus activi favore Marchionis Pompei Azzolini, aliorumque in fideicommiſſo ſubſtitutorum, præfatus Marchio Pompeus anno 1699. nominavit in Cappellanium Septimum Olgiatum inter Canonicos Sacroſanctæ Lateranenſis Baſilicæ adſcriptum, iſtamque nominationem, donec vixit, nunquam revocavit. Verùm eodem Marchione Pompeo vita functo, aperta que ſubſtitutione in Perſonam Decii ejus filii Infantis, cum Troilus Tutor nominare non dubitaverit ad hanc eandem Cappellaniam Vincentium Franciſcum Moſchenum ejus ex Sorore Nepotem, placuit R. P. D. Riccio Eſmi D. Cardinalis Vicarii Locumtenenti, ad quem delata fuit controverſia, manutentionem concedere Moſcheno, unà cum ſententia abſolutoria ab impetitis per Septimum, ad cujus inſtantiam commiſſa mihi à Signatura Juſtitie appellationis cauſa cum clauſula *S. P. quoad mandatum de manutendo, & in reliquis de appellatione*, dedi dubium, *an de cujus bono jure conſtet etiam ad effectum manutentionis*, eoque in hodierna audientia Dominis meis pro poſitio, reſponſum accepi, *conſtare de bono jure Septimii etiam ad effectum manutentionis*.

8 Ipſe namque, ut dictum eſt, nominationem obtinuerat à Marchione Pompeo plenariam habente poteſtatem eligendi, ac præterea ſubſequentis nominatio Moſcheni à Troilo facta tempore, quo Cappellania erat iam plena; nulla, & irrita remanſit, ut diſpoſuit *Text. cap. illud de jurepat.*, & tradunt, *Lotter. de re benefic. lib. 2. queſt. 6. num. 1. Rota in Senogallien.*

V u 2

Cappel-

Cappellania 15. Aprilis 1696. S. Fundamentum coram Reverendissimo D. meo Molines Decano, & in Mediolanen. Canonica-tus 22. Aprilis 1701. S. Cum enim coram eodem.

9 Non obstat, quod hæc Cappellania non conferatur in titulum, sed Cappellani ad illam nominati sint ad nutum, & pro placito hæredum fideicommissariorum Cardinalis Azzolini amovibiles, ut clarè præfert ejus testamentaria dispositio per hæc verba exarata -- *amovibili ad nutum, e rimossi à loro piacere toties quoties à loro piacerà* -- Vnde inferebant Scribentes pro Moscheno, quod rectè ab illa removeri potuit Septimius juxta firmata per *Rot. decis. 96. num. 1.*, & *seqq. coram Carillo, & in Giennen. juris mutandi cum causa, vel finè 27. Martii 1705. S. fin. coram R.P.D. meo Lancetta, & in Nullius Provincia Hispalen. juris deputandi, & amovendi Vicarium super negotio principali 12. Decembris 1707. S. Ex his cor. R.P.D. meo Aldrovando.*

10 Siquidem vis non stat in qualitate Cappellaniæ, sed in eo, quod amotio peracta non fuit ab ipso Decio Patrono, bene verò à Troilo illius Tutore, qui neque ex Cardinalis Fundatoris voluntate, minusque ratione tutelæ hac facultate pollebat; Actus quippè pertinentes ad exercitum Jurispatronatus, veluti dependentes à re spirituali, nil commune habent cum tuitione Personæ, & administratione rerum, in quibus tutela consistit; *Ancharan. conf. 355. ferè per totum Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 197. Rot. in Mediolanen. Beneficiorum 2. Junii 1703. S. Neutiquam circa medium coram Reverendissimo Domino meo Decano, quod aded verum est, ut in concursu nominatorum à Tutore, & Pupillo, nominatus ab isto semper est præferendus, juxta litteralem. Glos. in cap. ex eo 32. verb. suffragium in fine de concess. præben. Vivian. de jurepatr. lib. 12. cap. 9. n. 37. Rota decis. 363. n. 4. par. 4. rec. tom. 1., & in d. Mediolanen. Beneficiorum §. Sed quid plus.*

11 Non relevante, quod Troilo in adjudicatione tutelæ Decii Infantis, fuerint per Judicis sententiam expressè reservata jura honorifica, inter quæ numerabatur jus præsentandi, & nominandi ad Beneficia, seu Cappellania patronales Pu-

pilli; Quoniam hæc indefinita reservatio intelligi debet facta ad normam dispositionis juris, à qua suapte natura Sententiæ interpretationem recipiunt, *L. Miles §. Decem ff. de re judic. Rot. decis. 2142. num. 6. coram Coccin. & decis. 337. nu. 24. coram Buratt. ibique Adden. lit. D. De jure autem dum Pupillus adhuc est Infans, licèt Tutori permissum sit in casu vacationis ad actus præsentationis devenire, ut tradunt *Federic. de Sen. conf., & quæst. 102. nu. 1. Garzias de benef. par. 5. cap. 9. nu. 193., Gutierrez de tutel. par. 3. cap. 29. nu. 7.* hæc tamen specialis auctoritas nequaquam verificatur in amotione Cappellani à Cappellania jam plena, & ab antecessore Patrono legitime nominati ob palmarem differentiam, & rationis diversitatem, quæ inter utrumque casum intercedit, cum eatenus Tutori in casu vacationis Beneficii præsentare sit permissum, ne scilicèt interdevolutio ad superiorem, si statutis temporibus præsentatio non sequatur, indeque causetur Pupillo imbecilli irreparabile præjudicium, ut monet, *Federic. de sen. d. conf., & quæst. 102. sub num. 1.* quæ ratio non militat in remotione Cappellani à Cappellania amovibili, & plena, idem enim est Pupillo, sive Missæ celebrantur per unum, sive per alium Cappellanum, ut de se patet; Ideoque cum providere de beneficio vacanti sit actus necessarius, & Pupillo Infanti semper utilis, removerè verò Cappellanum jam legitime ad Cappellaniam nominatum, sit actus voluntarius, nec non inutilis, atque insuper parum laudabilis, ex quo quælibet amotio in Ecclesia perturbationem semper inducit, *Roderic. quæst. regular. q. 23. art. 3. tom. 1. Amostaz. de caus. piis lib. 3. cap. 1. in fin.,* mirum utique non est, si iste exerceri minimè valeat à Tutore, in quem dumtaxat transit jus faciendi id, quod est utile, & necessarium Pupillo, juxta *Text. in §. fin. authent. ut ii, qui oblig. se hab. perib. res. minor, secus ea quæ sunt inutilia, & voluntaria Roman. conf. 413. num. 7. Montan. de Tutor. inter tract. divers. de Tutor. cap. 32. regul. 11. num. 276.,* aut solo Pupilli arbitrio sunt reservata, ad *Textum in leg. se Puella* ibique *Gloss. ff. de Sponsal.**

12 Præmissaque eo fortius in themate procede-

cedebant, attento quòd Septimius sæpe dicta Cappellania à Troilo privatus fuit nulla urgente legitima, & necessaria causa, cujus concursus indispenfabilitè requiritur, quando amotio non fit ab ipso met Patrono, sed ab alio, qui jus istud sibi competere prætendat, ut contra Episcopum remove contendentem Rectorem à Beneficio amovibili ad nutum Patronorum resolvit *Sac. Congregatio Concilii in una Civitaten. relata per Garz. de Benefic. part. 1. cap. 2. num. 94. in fine.*

13 Absque eo, quòd pro causa assignari possit, quòd Septimius ab anno 1699., quo fuit à Marchione Pompeo nominatus usque ad annum 1707. Missas nunquam celebraverit, quia ultra quòd talis defectus non Septimio, sed Pupillo profuit, dum iste pro Missis non celebratis compositionem obtinuit in Tribunali R. Fabricæ; Placuit responsio, quòd ille non evenit culpa Septimii, sed ex eo, quòd super effectibus pro hisce Cappellaniis; destinatis supervenerunt sequelra ad instantiam Creditorum laudatæ Regiæ *Summario Septimii num. 9., & 10.,* itaut, cum ipse nunquam potuerit exigere emolumenta Cappellaniæ, impunè potuit celebrationis onus negligere, un bene probat *Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. q. 981. n. 3., & 5. cum ibi allegatis.*

Atque ex his Domini censuerunt dandam esse manutentionem Septimio, de cujus possessione etiam abunde constat, dum tamquam Cappellaniæ Possessor recognitus fuit in Tribunali Rev. Fabricæ, ubi pariter actus possessorios exercuit perendo compositionem pro Missis non celebratis dicto *Summario num. 15.* Quamvis de cætero eidem sufficeret acceptatio nominationis ad sui favorem à Marchione Pompeo emissæ, eo quia in hisce juribus incorporalibus sola possessio animo retenta exuberat ad obtinendam manutentionem *Gloss. in l. 1. §. Ultimo verb. possidet ff. uti possidetis Rot. penès Postb. de manut. decis. 188. num. 5., & coram Cerro dec. 180. nu. 10.* Non attento, quod Moschenus præcesserit Septimium in celebratione Missarum per septem dies, quia hæc possessio qualiscumque sit, cum stante bono jure Septimii resolvatur in meram intrusionem, jure merito in nulla confide-

ratione haberi promeruit, ut alias respondit *Rot. dec. 1258. num. 2. cor. bo. me. Emerix. jun., & in Forolivien. prætensæ Comendæ 5. Maji 1706. §. fin. cor. R.P.D. meo Kaunitz.*

Et ita utraque &c.

ARGUMENTUM.

An liceat Patrono ad libitum, & ad nutum amovere Rectorem, seu Curatum Ecclesiæ Parochialis?

SUMMARIUM.

- 1 Patronus non potest amovere Rectorem, seu Curatum Ecclesiæ Parochialis ad nutum, & num. 3.
- 2 Vicarii deputati ad actuale exercitium Curæ ab habentibus Curam habitualem Animarum, necnon Prælati Regulares sunt ad nutum amovibiles.
- 4 Testes nulliter examinati non probant.
- 5 Parochus non obstante consuetudine non potest ad nutum amoveri, & sine ulla causa.

CASUS III.

Communitas Castri Montis Buzi existens in quasi possessione amovendi Curatum, seu Rectorem Ecclesiæ Parochialis pro libito, & ad nutum, qui annuatim supplicationem porrigere consuevit pro sui confirmatione; Amovere intendebat Curatum pro libito, & inconsulto Episcopo, qui ex munere Pastoralis officii decrevit nè impostero Animarum Curam obeuntes amoverentur ipso inconsulto. Qua de re habito recursum per dictam Communitatem ad Sacram Congregationem Concilii, fuit disputatum dubium: *An liceat Communitati amovere Cappellanum, seu Curatum ad nutum, seu potius ex causa, in casu &c.*

- 1 Negativè quoad primam, & affirmativè quoad secundam partem ex causa cognoscenda per Episcopum respondentem sentiebam, studens in hac causa apud R.P.D. Petra tunc Sacræ Congregationis Concilii Secretarium; Constat enim ex actu visitationis, & ex attestationibus duorum Testium, & ex aliis documentis, in quibus fit mentio de Cura Animarum Ecclesiam Castri Montis Buzi esse Parochialem, & ejus Cappellanum habere annexam